

Ljubljana, 27. 1. 2012

LISTA ZAHTEV IN PREDLOGOV ZA IZBOLJŠANJE POLOŽAJA DELAVCEV MIGRANTOV

POVZETEK

V okviru projekta »Integracijski paket za brezposelne migrante, prosilce za azil in begunce«, katerega partnerji sta Zveza svobodnih sindikatov Slovenije ter Slovenska filantropija, smo z majem 2011 pričeli z intenzivnim zagovorniškim delom na terenu, v oktobru pa so se nam še pridružili zagovorniki prostovoljci, ki so se udeležili izobraževanja za zagovornike. Z obiski delavskih domov na območju celotne Slovenije, tj. od Kopra do Maribora, ter neposrednimi pogovori smo preko mreže slabih 40 zagovornikov in zagovornic pravic migrantov do konca leta 2011 opravili okoli 1.400 informiranj ter 600 osebnih svetovanj, spremljanj ali zagovorov.

Na osnovi vseh zbranih pogovorov smo skupaj z zagovorniki pravic migrantov, prosilcev za azil in beguncev ugotovili kar nekaj vzorcev kršitev delovnih in socialnih pravic, kot tudi kar nekaj zakonskih lukenj, ki jih je treba nujno zakrpati.

Na osnovi tega smo sestavili sklop šestih zahtev, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Neučinkovitost pristojnih institucij – inšpektorat za delo
Nujno je treba zaposliti več inšpektorjev za delo.
Nujno je treba sprejeti zakonske spremembe na področju pooblastil inšpektorjev za delo predvsem, ko gre za finančno nedisciplino delodajalcev. Le-ti sedanjo situacijo s pridom izkoriščajo, ker se zavedajo, da jim inšpektorji ne pridejo do živnega, delavci pa se le redko odločajo, da prigarana plačila in druge pravice terjajo po sodni poti.
Inšpektorjem za delo naj se v večji meri omogoči možnost nenapovedanega nadzora in po drugi strani omeji možnost napovedanega nadzora. Nadzor naj se v povečanem obsegu izvaja tudi izven rednega delovnega časa oz. ob vikendih.
Nujno je potrebno boljše sodelovanje med inšpekcijami ter dosledno spoštovanje 3. odstavka 32. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru.
Potrebno je podaljšati uradne ure IRSD. Tudi delovni čas inšpektorata bi moral biti prilagojen delovnemu času delavcev.
Zdravstveno zavarovanje
Nujno je potreben izboljššan nadzor pri odjavljanju delavcev iz zdravstvenega zavarovanja, tako da se bo v vsakem primeru, in ne samo pri delavcih migrantih z delovnim dovoljenjem oz. dovoljenjem za delo, zahtevalo dokazila o prenehanju delovnega razmerja.
Vsakemu delavcu, ki ga delodajalec odjavi iz zdravstvenega zavarovanja, naj se pošlje takojšnje obvestilo bodisi preko SMS bodisi kako drugače, da je odjavljen iz zavarovanja. To bi omogočilo delavcu, da v primeru zlorabe odjavljanja, pravočasno ukrepa.
Družinskim članom delavcev migrantov naj se pri urejanju dovoljenja za prvo prebivanje v Sloveniji zagotovi oz. upošteva obstoj zdravstvenega zavarovanja po zaposlenem družinskem članu.
Delavcu bi se tako kot delodajalcu moralo omogočiti odjavljanje na ZZS, če ta poda ustrezna dokazila o prenehanju delovnega razmerja.
Nadomestilo plače za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni oz. poklicne bolezni ali poškodbe pri delu naj ZZS izplačuje neposredno zavarovancu, ki je na bolniški več kot 30 dni.
Delavci brez nadomestila plače v času čakanja na delo, neplačevanje prispevkov in problemi nerezidentov
Davčna uprava RS naj takoj uskladi podatke o delodajalcih z neplačanimi socialnimi prispevki z Zavodom RS zaposlovanje, kar tudi posredno nalaga tretji odstavek 123. člena Zakona o urejanju trga dela.
Opozorjamo na posredovanje delavcev finančno in drugače nediscipliniranim delodajalcem s strani Zavoda RS za zaposlovanje, kar je nedopustno.
V novem informacijskem sistemu DURS naj se poišče način, ki ne le delodajalce, temveč tudi delavce opozori oz. obvesti o neplačevanju prispevkov za njihovo socialno varnost.
Delavcu naj se omogoči ukrepanje zoper neplačevanje prispevkov podobno kot v primeru neplačevanja plač, tj. z izredno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi.
V primeru delavcev voznikov v mednarodnem cestnem prometu, ki so zaposleni v slovenskih podjetjih in prijavljeni v Sloveniji in ki imajo dovoljenje za začasno bivanje, naj se vzpostavijo spremembe davčne zakonodaje, ki jim bodo omogočile pravičnejšo obravnavo v postopku pridobivanja statusa rezidenta RS.
Zaposlovanje pri agencijah, veriženje pogodb, »bianco« sporazumi o prenehanju pogodb o zaposlitvi
Nujno je treba izoblikovati sistem varovanja agencijskih delavcev, tako preko ustrezne pristojne zakonodaje kot tudi preko kolektivnih pogodb.
Zagotavljanje osnovnih informacij delavcem migrantom v Sloveniji kot tudi tistim, ki se nameravajo zaposliti v Sloveniji
Uvede naj se individualno ali skupinsko obvezno informiranje delavcev pred sklenitvijo delovnega razmerja ali v določenem roku po sklenitvi. Na podoben način je določeno obvezno usposabljanje za varnost in zdravje pri delu.
Po zgledu drugih evropskih držav naj informacije o domačem trgu dela zagotovijo tudi delavcem v tujini (predvsem v BiH), ki se nameravajo zaposliti v Sloveniji. Predlagamo, da Zavod za zaposlovanje RS skupaj s sorodnimi institucijami v tujini (npr. v BiH) zagotovi koordinirano obveščanje migrantov, ki se nameravajo zaposliti v Sloveniji.
V ustanovah, kjer imajo zaposleni več stika z delavci migranti, naj se poskrbi za ustrezno usposabljanje zaposlenih. S tem bi v določenem obsegu zagotovili migrantom »prijaznejši« postopek, zaposlenim pa olajšali delo.
Delavcem je potrebno pomagati pri premagovanju jezikovnih ovir. Smiselno bi bilo vzpostaviti »one stop shop«, ki bi na enem mestu tujcem nudil svetovalno pomoč na vseh ključnih področjih, hkrati pa zagotavljal tudi določene programe za integracijo (učenje jezika, programi za druge družinske člane ...).
Bivanjske razmere delavcev migrantov
Inšpektorat RS za delo, ki je pristojen za nadzor nad izvajanjem Pravilnika o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji, naj nemudoma vzpostavi mehanizme za proaktivno, samoiniciativno in učinkovito delovanje. S tem v zvezi bi bilo smiselno spremeniti tudi 6. člen tega pravilnika, po katerem tudi lastnik objekta lahko nasprotuje oz. prepreči pregled prostorov. Menimo, da naj ne bi nihče drug razen uporabnikov lahko nasprotoval pregledu prostorov, v katerih bivajo oz. jih souporabljajo.